

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7MCdo/2/2011
Identifikačné číslo spisu:	1110207943
Dátum vydania rozhodnutia:	19.01.2012
Meno a priezvisko:	JUDr. Daniela Švecová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2012:1110207943.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu I., so sídlom v D., IČO XX XXX XXX, správca konkurznej podstaty úpadcu J. v konkurze, so sídlom v I., IČO XX XXX XXX, zastúpeného JUDr. N., advokátom, so sídlom v D., proti žalovanému D., bývajúceho v D., o 567,54 € s príslušenstvom, vedenej na Okresnom súde Bratislava I pod sp.zn. 7 Ro 34/2010, o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 31. mája 2010, č.k. 7 Co 160/2010, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky z r u š u j e uznesenie Krajského súdu v Bratislave z 31. mája 2010, č.k. 7 Co 160/2010 a vec vracia Krajskému súdu v Bratislave na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

Okresný súd Bratislava I uznesením z 11. marca 2010 č.k. 7 Ro 34/2010-49 uložil žalobcovi v lehote 10 dní od doručenia tohto uznesenia povinnosť zaplatiť súdny poplatok za vyhotovenie rovnopisu podaní a ich príloh, ktoré vytvoria súdny spis a bolo urobené elektronickými prostriedkami podpísané elektronickým podpisom podľa osobitného zákona vo výške 6,50 € podľa položky 20a Sadzobníka súdnych poplatkov zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon o súdnych poplatkoch).

Na odvolanie žalobcu Krajský súd v Bratislave uznesením z 31. mája 2010 sp.zn. 7 Co 160/2010 uznesenie súdu prvého stupňa potvrdil. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že žalobca podal návrh na začatie konania elektronickými prostriedkami, ktorý podpísal zaručeným elektronickým podpisom bez toho, aby predložil potrebný počet rovnopisov a príloh. Súd preto v zmysle § 42 ods. 3 vety tretej O.s.p. vyhotovil potrebné počty rovnopisov žaloby s prílohami tak, aby jeden zostal na súde a aby každý z účastníkov dostal jeden rovnopis, ak je to potrebné. Ustanovenie § 42 ods. 3 veta tretia O.s.p. je vo vzťahu k ustanoveniu § 1 ods. 1 a § 4 ods. 2 písm. m/ zákona o súdnych poplatkoch lex specialis, preto ak toto ustanovenie neukladá nič iné, povinnosť zaplatiť súdny poplatok za vyhotovenie kópie podania a príloh je povinný zaplatiť každý účastník, bez ohľadu na vecné alebo osobné oslobodenie od platenia súdnych poplatkov (§ 4 ods. 1 a 2 zákona o súdnych poplatkoch). Zdôraznil potrebu prednosti výkladu právnej normy „ratione legis“ pred jej doslovným znením. Zmyslom a účelom zákona č. 71/1992 Zb. v

znení zákona č. 273/2007 Z.z., ktorým s účinnosťou od 1. júla 2007 bola do sadzobníka súdnych poplatkov vložená položka č. 20a, je spoplatniť každé podanie elektronickými prostriedkami podpísané zaručeným elektronickým podpisom v súvislosti s vyhotovením rovnopisov podaní a jeho príloh. Z uvedených dôvodov považoval rozhodnutie súdu prvého stupňa o uložení poplatkovej povinnosti žalobcovi za vecne správne a preto ho podľa § 219 ods. 1 O.s.p. potvrdil.

Generálny prokurátor Slovenskej republiky na základe podnetu žalobcu podal proti uzneseniu odvolacieho súdu mimoriadne dovolanie. Navrhol rozhodnutie zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.). Predmet súdnych poplatkov upravuje § 1 ods. 1 zákona o súdnych poplatkoch tak, že súdne poplatky sa vyberajú za jednotlivé úkony alebo konanie súdov, ak sa vykonáva na návrh a za úkony orgánov štátnej správy súdov a prokuratúry uvedené v sadzobníku súdnych poplatkov a poplatku za výpis z registra trestov, ktorí tvorí prílohu zákona. V zmysle tohto ustanovenia je spoplatnený každý úkon podľa sadzobníka súdnych poplatkov v jeho II. časti - Poplatky za úkony súdu. V prípade oslobodenia od poplatkovej povinnosti sa neplatí súdny poplatok za žiaden úkon súdu. Je nepochybné, že žalobca ako správca konkurznej podstaty bol podľa § 4 ods. 2 zákona o súdnych poplatkoch oslobodený od súdneho poplatku a ako taký bol oslobodený od akéhokoľvek poplatku uvedeného v § 1 zákona o súdnych poplatkoch. Iný výklad zákon o súdnych poplatkoch nepripúšťa. Neobstoí tu ani poukázanie na § 42 ods. 3 O.s.p. Rozhodnutie vo veci konajúceho súdu, ktorým bol žalobca (ako účastník konania zo zákona oslobodený od platenia súdneho poplatku) zaviazaný k poplatkovej povinnosti, spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci, keď súd právnu normu síce správne určil ale nesprávne ju aplikoval na zistený skutkový stav.

Žalobca a žalovaný nevyužili právo vyjadriť sa k mimoriadnemu dovolaniu.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd rozhodujúci o mimoriadnom dovolaní (§ 10a ods. 3 O.s.p.) po zistení, že tento opravný prostriedok podal včas (§ 243g O.s.p.) generálny prokurátor Slovenskej republiky (§ 243e ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 243a ods. 3 O.s.p.) preskúmal napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu v rozsahu podľa § 243i ods. 2 v spojení s § 242 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie je opodstatnené.

V zmysle § 243f ods. 1 O.s.p. môže byť mimoriadne dovolanie podané iba z dôvodov, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom mimoriadneho dovolania, ale i v mimoriadnom dovolaní uplatnenými dôvodmi. Obligatorne (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 242 ods. 1 O.s.p.) sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Dovolacie dôvody pritom neposudzuje len podľa toho, ako boli v mimoriadnom dovolaní označené, ale podľa obsahu tohto opravného prostriedku.

1. Vzhľadom na zákonnú povinnosť (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 242 ods. 1 druhá veta O.s.p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p., neobmedzil sa Najvyšší súd Slovenskej republiky len na posúdenie dovolacích dôvodov uvedených výslovne v mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky, ale sa zaoberal aj otázkou, či konanie v tejto veci nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 O.s.p. O vadu tejto povahy ide vždy vtedy, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Vady uvedené v § 237 O.s.p. neboli generálnym prokurátorom tvrdené a ich existencia v konaní o mimoriadnom dovolaní nevyšla najavo.

2. So zreteľom na zákonnú povinnosť (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 242 ods. 1 druhá veta O.s.p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie súdu nebolo vydané v konaní postihnutom tzv. inou vadou konania, zaoberal sa Najvyšší súd Slovenskej republiky aj otázkou, či konanie v danej veci nie je postihnuté procesnou vadou takejto povahy. Inou vadou konania (§ 243f ods. 1 písm. b/ O.s.p.) je procesná vada, ktorá (na rozdiel od vád taxatívne vymenovaných v § 237 O.s.p.,) nezakladá zmätočnosť rozhodnutia. Jej základom je porušenie procesných ustanovení upravujúcich postup súdu v občianskom súdnom konaní a dôsledkom vecná nesprávnosť rozhodnutia.

V mimoriadnom dovolaní sa neuvádza, že konanie v danej veci má byť postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci a z obsahu spisu jej existencia nevyplyva, preto ani dovolací dôvod v zmysle § 243f ods. 1 písm. b/ O.s.p. nie je daný.

3. K námietke v mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky, že rozhodnutie odvolacieho súdu o povinnosti zaplatiť súdny poplatok spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.), treba uviesť, že právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnú aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

V mimoriadnom dovolaní sa v podstate uvádza, že odvolací súd pri rozhodovaní o uložení povinnosti zaplatiť súdny poplatok aplikoval síce správny právny predpis, nesprávne ho interpretoval v otázke účinkov osobného oslobodenia od súdnych poplatkov (§ 4 ods. 2 písm. m/ zákona o súdnych poplatkoch) vo vzťahu k poplatku za úkon súdu uvedený v II. časti označenej - Poplatky za úkony súdu, v položke 20a Sadzobníka súdnych poplatkov tvoriaceho prílohu zákona o súdnych poplatkoch.

Z obsahu odôvodnenia dovolaním napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu vyplýva, že tento vychádzal z právneho názoru, podľa ktorého osobné oslobodenie od poplatku vymedzené v ustanovení § 4 ods. 2 písm. m/ zákona o súdnych poplatkoch sa nevzťahuje na poplatkovú povinnosť stanovenú v položke 20a Sadzobníka súdnych poplatkov (t.j. za vyhotovenie rovnopisu podaní a ich príloh, ktoré vytvoria súdny spis, a rovnopisu podaní a ich príloh doručovaných účastníkom, ak bolo podanie urobené elektronickými prostriedkami podpísané zaručeným elektronickým podpisom podľa osobitného zákona).

V konaní bolo nesporné, že žalobca ako - správca konkurznej podstaty úpadcu J.. v konkurze, podal návrh na vydanie platobného rozkazu elektronickými prostriedkami, ktorý si vyžadoval vykonanie úkonov súdu (a to vyhotovenie rovnopisov žaloby a jej príloh pre vytvorenie súdneho spisu a jej doručenia účastníkovi konania na žalovanej strane), ktoré sú spoplatnené v zmysle položky 20a Sadzobníka súdnych poplatkov sadzbou poplatku uvedenou pevnou sumou (za každú stranu 0,06 €, najmenej 6,50 € za podanie, ktoré je návrhom na začatie konania s prílohami, najmenej 1,50 € za ostatné podania s prílohami).

Uznesením Okresného súdu Trnava z 25. júla 2008, č.k. 31K 11/2008 - 240, právoplatným 19. augusta 2008, súd vyhlásil konkurz na majetok dlžníka: J.. so sídlom J., IČO XX XXX XXX. Uznesením Okresného súdu Trnava z 10. novembra 2009, č.k. 31K 11/2008-491, ktoré nadobudlo právoplatnosť 14. novembra 2009, v spojení s opravným uznesením z 24. novembra 2009, ktoré nadobudlo právoplatnosť 17. decembra 2009, bol do funkcie správcu konkurznej podstaty ustanovený I., Q., so sídlom kancelárie H., IČO XX XXX XXX.

Podľa ustanovenia § 4 ods. 2 písm. m/ zákona o súdnych poplatkoch, od poplatku je oslobodený správca podľa osobitného predpisu (zákon č. 7/2005 Z.z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov).

Z toho vyplýva, že žalobca ako účastník súdneho konania požíva status správcu ustanoveného do funkcie podľa zákona č. 7/2005 Z.z., na ktorého sa vzťahuje zákonné osobné oslobodenie od platenia poplatkov podľa zákona o súdnych poplatkoch.

Ak súdy rozhodujú o právach a povinnostiach účastníkov podľa zákona o súdnych poplatkoch, rozhodujú ako orgán oprávnený vykonať poplatkový úkon - rozhodujú teda ako poplatkový orgán i keď pre konanie vo veciach poplatkov je im súčasne umožnené primerane použiť Občiansky súdny poriadok (§ 14 ods. 1 zákona o súdnych poplatkoch). Iba v ojedinelých prípadoch (napríklad pri rozhodovaní podľa § 138 O.s.p.) súd priamo a výlučne aplikuje Občiansky súdny poriadok, kedy nestráca pozíciu orgánu súdnej moci. Uvedené dve situácie potom predurčujú pozíciu súdu, na jednej strane ako poplatkového orgánu rozhodujúceho o právach a povinnostiach účastníkov poplatkovo právneho vzťahu (vzťahu medzi poplatníkom a štátom), na strane druhej, ako nezávislého orgánu súdnej moci rozhodujúceho o právach a povinnostiach účastníkov občianskeho súdneho konania. Cez prizmu tohto pohľadu poplatkový orgán na rozdiel od orgánu súdnej moci (súdu) nedisponuje takou mierou nezávislej rozhodovacej právomoci, aká patrí súdom pri rozhodovaní sporov, či sudcovskej tvorbe práva. Navyše, ďalšou osobitosťou je predmet právnej regulácie zaradzujúci sa do oblasti verejného práva, kde poplatky, (tak ako napríklad i dane) nepochybne patria. Uvedené okolnosti vytvárajú medze, ktoré je v prejednávanej veci povinný zohľadniť i dovolací súd.

Ďalším (nie menej dôležitým) interpretačným pravidlom je judikatúrou ústavného i štrasburského súdu prijímaný názor pripúšťajúci len také obmedzenie práva obrátiť sa na súd v dôsledku vnútroštátnej právnej úpravy súdnych poplatkov, ktoré nemôže spôsobovať marenie zmyslu a účelu článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (vyhlášky č. 209/1992 Z.z.), podľa ktorého každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Aby inštitút súdnych poplatkov neprimerane nezasahoval do práva na súdnu a inú právnu ochranu zakotveného v článku 46 Ústavy Slovenskej republiky, zákon o súdnych poplatkoch v ustanovení § 4 ods. 1 taxatívne vymenúva konania, ktoré sú od súdneho poplatku oslobodené (vecné oslobodenie) a v ustanovení § 4 ods. 2 taxatívne vymenúva osoby, ktoré sú od poplatku oslobodené (osobné oslobodenie). Vecné oslobodenie a osobné oslobodenie vyplývajú priamo zo zákona (ex lege), takže o ich priznaní súd nevydáva rozhodnutie. Exempcia (vyňatie) z poplatkovo právnej povinnosti je prejavom jasnej a nepochybnej vôle normotvorcu vyjadrenej v právnej norme, ktorú nie je možné interpretovať ani zužujúcim ale ani rozširujúcim spôsobom. Prejav vôle obsahujúci normatívny príkaz o vyňatí určitého okruhu spoločenských vzťahov alebo ich subjektov spod poplatkovej povinnosti je prípustné ozrejmiť výkladovými metódami, ktoré zachovávajú autenticitu sledovaného zámeru, čo umožňuje výklad doslovný, gramatický a systematický. Analógia je vylúčená.

Podľa ustanovenia § 4 ods. 2 písm. m/ zákona o súdnych poplatkoch je od poplatku oslobodený správca podľa osobitného predpisu, osobitným predpisom je zákona č. 7/2005 Z.z. o konkurze a reštrukturalizácii. Osobné oslobodenie od súdnych poplatkov sa vzťahuje na poplatkový subjekt, ktorým je správca konkurznej podstaty ustanovený podľa zákona č. 7/2005 Z.z. o konkurze a reštrukturalizácii.

Ústavnú zásadu vyjadrenú v článku 59 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, podľa ktorej dane a poplatky možno ukladať zákonom (dôraz na stupeň právnej sily normatívneho právneho aktu), alebo na základe zákona (dôraz na pozitívny obsah právnej normy), plne rešpektuje i zákon o súdnych poplatkoch. Obsahom poplatkovo-právneho vzťahu je vždy - subjekt (poplatník), predmet (objekt), základ (fundament) a sadzba (limit). V ustanovení § 1 zákon o súdnych poplatkoch zákonodarcia definoval, čo má byť predmetom poplatkov (čoho sa týkajú poplatky), v § 2 stanovil, kto má byť poplatníkom (kto je povinný poplatok zaplatiť), v § 6 stanovil sadzbu poplatku, ktorá je uvedená v Sadzobníku percentom zo základu poplatku, alebo pevnou sadzbou a v § 7 stanovil základ poplatku pri percentnej sadzbe. Uvedené minimálne (základné) prvky poplatkovo právneho vzťahu (subjekt, predmet, základ a sadzba) sú významné z hľadiska princípov interpretácie nastolenej právnej otázky v tomto konaní, a to či a prípadne

aký dopad má osobné oslobodenie na jednotlivé prvky poplatkovo-právneho vzťahu zakladajúceho vznik, trvanie alebo zánik poplatkovej povinnosti. Osobné oslobodenie je prvkom poplatkovo-právneho vzťahu, ktorý sa spravidla spája so subjektom poplatkovo-právneho vzťahu a poplatkovou povinnosťou. O osobnom oslobodení má preto zmysel hovoriť len vtedy, ak sú naplnené všetky minimálne (základné) prvky poplatkovo-právneho vzťahu na základe ktorého vznikla konkrétna poplatková povinnosť. Ak je subjekt osobne oslobodený nemá povinnosť zaplatiť poplatok i keď poplatková povinnosť vznikla a trvá. Obsahom osobného oslobodenia je právo poplatníka byť vyňatý z poplatkovej povinnosti a povinnosťou každého rešpektovať vôľu štátu nezaťažovať takýto subjekt poplatkovým bremenom. Vecné oslobodenie sa spravidla viaže na okruh vzťahov, ktoré poplatkovej povinnosti nepodliehajú (napr. určitý druh súdnych konaní), osobné oslobodenie sa spája so subjektom vystupujúcim v určitých vzťahoch (napr. štát, štátne rozpočtové organizácie a pod.). Charakter osobného oslobodenia znamená vymedzenie (označenie) subjektov, ktorých sa poplatková povinnosť netýka, prípade i vymedzenie subjektov v určitej situácii, kedy sa na nich oslobodenie vzťahuje (napr. obec v konaní o veciach verejného záujmu). Osobné oslobodenie preto býva jednoznačné a z hľadiska rozpoznania ľahko identifikovateľné. Rovnako sú identifikovateľné aj prípady na ktoré sa osobné oslobodenie nevzťahuje, pretože to musí byť v zákone výslovne uvedené; inak sa vychádza z toho, že subjektu je oslobodenie priznané bez obmedzenia. To znamená, že pokiaľ zákon prizná osobné oslobodenie, avšak toto sa na určité prípady nemá vzťahovať, je nutné, aby sám zákon takéto prípady výslovne konkretizoval.

Zákon o súdnych poplatkoch (obsah jeho súčasnej právnej úpravy), ani jeho ustanovenie § 4 písm. m/, či položka č. 20a Sadzobníka súdnych poplatkov, neuvádzajú žiadne situácie, na ktoré by sa osobné oslobodenie od poplatkov priznané správcovi podľa osobitných predpisov nevzťahovalo. Zákon o súdnych poplatkoch je potrebné považovať za jednotnú (ucelenú) poplatkovo právnu normu. I keď táto vo svojom obsahu (najmä v Sadzobníku súdnych poplatkov) rozlišuje jednotlivé poplatky (napr. za konanie, úkony a pod.) neznamená to, že sa s nimi nespájajú už spomínané základné, ako aj fakultatívne prvky charakterizujúce každý poplatkovo právny vzťah. Z toho dôvodu nemožno rozhodnutia súdov nižších stupňov považovať za správne, pokiaľ vychádzali z toho, že osobné oslobodenie podľa § 4 písm. m/ sa nevzťahuje na poplatkovú povinnosť stanovenú na základe položky 20a Sadzobníka ako prílohy zákona o súdnych poplatkoch (obdobne Najvyšší súd Slovenskej republiky pod sp.zn. 5 M Cdo 20/2010).

Generálny prokurátor Slovenskej republiky preto dôvodne podal mimoriadne dovolanie podľa § 243e O.s.p. v spojení s § 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p. Z uvedených dôvodov Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 243b ods. 1,2 O.s.p. zrušil uznesenie odvolacieho súdu a vec vrátil tomuto súdu na ďalšie konanie s tým, že právny názor vyslovený v tomto rozhodnutí je súd, ktorého rozhodnutie bolo zrušené, záväzný (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 243d ods. 1 vetou druhou O.s.p.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova aj o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 243d ods. 1, vetou treťou O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.